

Asia: VM/1229/00.01.00.01/2017

Avoimen hallinnon 4. toimintaohjelman luonnos 2019-2023

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Selkokielen neuvottelukunnan lausunto Avoimen hallinnon 4. toimintaohjelman luonnokseen

Selkokielen neuvottelukunta pitää hyvänä, että toimintaohjelmaluonnoksessa ymmärrettävyys nousee vahvimpana esille. Kun teemana on ymmärrettävyys, on tärkeää huomioida iso ja kasvava joukko ihmisiä, jotka ovat syrjäytymisvaarassa kielellisten vaikeuksiensa vuoksi. Selkokeskuksen arvion mukaan (2019) noin 11–14 prosenttia suomalaisista (jopa 700 000 ihmistä) tarvitsee selkokieltä voidakseen asioida viranomaisten kanssa sekä hoitaa henkilökohtaisia asioitaan. Selkokielen kohderyhmissä on maahanmuuttajia, jotka opiskelevat suomen kieltä, muistisairaita vanhuksia, vammaisia henkilöitä sekä yhteiskunnasta syrjäytyneitä henkilöitä. Selkokielestä voivat hyötyä myös esimerkiksi henkilöt, joilla on lukivaikeus tai muista syistä heikko lukutaito.

Toimintaohjelmassa ymmärrettävyyteen liittyy tavoite lisätä tietoa ja osaamisen tasoa selkokielestä. Käytännön toimenpiteinä mainitaan e-kurssi selkokielestä sekä kurssia tukeva markkinointimateriaali. Tätä tavoitetta tukee myös hallitusohjelmassa oleva kirjaus selkokielen käytön lisäämisestä hallinnossa.

Selkokielen neuvottelukunnan mielestä on tärkeää tiedostaa, että selkokielen tarve vaihtelee eri hallinnonaloilla. On toimialoja, joilla selkokielen osaamista tarvitaan laajemmin ja kattavammin, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimessa. Joillakin toimialoilla perustaidot riittävät. Tämä tulisi ottaa huomioon, kun mietitään käytännön toimia osaamisen lisäämiseen selkokielestä. Toimintaohjelmassa olisi hyvä myös mainita, miten osaamisen tason nousemisen toivotaan näkyvän käytännössä.

Tärkeää on turvata se, että valtionhallinnossa on riittävästi selkokielen asiantuntijoita, joiden päätehtävä on edistää selkokieltä hallinnon sisällä. Selkokeskuksessa olevat selkokielen asiantuntijat voivat olla mukana kouluttamassa ja antamassa asiantuntija-apua valtionhallinnon toimijoille, mutta järjestötoimijana Selkokeskuksen nykyiset resurssit eivät riitä koko valtionhallinnon palvelemiseen. Siksi olisi tärkeää saada keskeisille toimialoille riittävästi omia selkokielen asiantuntijoita.

Yleisesti ottaen toimintaohjelmassa kieli, sekä virkakieli että selkokieli, on hyvin esillä. Tieto on varsin usein kielellisessä muodossa siinä vaiheessa, kun se tavoittaa hallinnon asiakkaan.

Toimintaohjelmassa voitaisiin edelleen vahvistaa kielen keskeistä asemaa hallinnossa.

Toimintaohjelmassa on esimerkiksi omia sitoumuksia, jotka koskevat viestintää. Kielen, ymmärrettävyyden ja viestinnän yhteyttä ja merkitystä voisi korostaa esimerkiksi sijoittamalla niitä koskevat yksityiskohtaiset sitoumukset toimintaohjelmassa peräkkäin. Myös laatukriteereitä koskeviin sitoumuksiin voisi lisätä kieleen liittyvät laatukriteerit.

Toimintaohjelmassa on lisäksi osallisuuden lisäämiseen liittyviä sitoumuksia. Tärkeä osallisuuden ja osallistumisen lähtökohta on, että paitsi ymmärrettävää tietoa asioista myös osallistumisen mahdollistavia vaikutuskanavia suunnitellaan ja kehitetään siten, että kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet vaikuttaa. Kehittämistyötä varten on syytä kerätä aktiivisesti palautetta käyttäjiltä esimerkiksi verkkosivujen toimivuudesta.

Selkokielen neuvottelukunnan puolesta

Ulla Tiililä

puheenjohtaja

Leealaura Leskelä

sihteeri

Yhteydenotot: Selkokeskuksen kehittämispäällikkö Leealaura Leskelä, [leealaura.leskela\(at\)kvl.fi](mailto:leealaura.leskela(at)kvl.fi),

p. 09 34809 241

Selkokielen neuvottelukunta

Selkokielen neuvottelukunta ohjaa, ideoi ja koordinoi selkotoimintaa Suomessa.

Jäsenet 2019:

Aivoliitto

Ammattiopisto Live

Autismiliitto

Axxell, Monikulttuurisuuskeskus

Celia-kirjasto

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diakonissalaitoksen säätiö

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU

Erilaisten oppijoiden liitto

FDUV/LL-Center

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu

Helsingin aikuisopisto / toimihenkilöjärjestöjen opintoliitto

Helsingin seudun erilaiset oppijat

Helsingin yliopisto / nykykielten laitos

Helsingin yliopisto / suomen kielen laitos

Helsingin kaupunki / Infopankki

Jyväskylän yliopisto / kasvatustieteiden laitos

Kansalaisopistojen liitto

Kansanvalistusseura

Kehitysvammaisten Tukiliitto

Kehitysvammaliitto/Opik

Kehitysvammaliitto/Papunet

Kehitysvammatuki 57

Kela

Kirkkohallitus

Kotimaisten kielten keskus

Kriminaalihuollon tukisäätiö

Kulttuuria kaikille -palvelu

Kuntoutussäätiö

Kuurojen Liitto

Kuurosokeat

Kynnys ry

Luetaan yhdessä -verkosto

Mielenterveyden keskusliitto

Moniheli

Niilo Mäki Instituutti

Satakunnan sairaanhoitopiiri

Siirtolaisinstituutti

Stadin aikuisopisto

Suomen kirjastoseura

Suomi-seura

Tampereen yliopisto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos / iäkkäät, vammaiset ja toimintakyky -yksikkö

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos /viestintä

Turun kristillinen opisto

Työväen sivistysliitto TSL

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto

Vanhustyön keskusliitto

Verohallinto

Väestöliitto

Yleisradio Oy

Äidinkielen opettajain Liitto

Sainio Ari

Kehitysvammaliitto/Selkokeskus - Selkokielen neuvottelukunta